

Rondje langs gewassen toont wisselende gevolgen vorst

Strengere vorst laat weinig sporen na

De strenge vorst in februari heeft relatief weinig schade toegebracht aan gewassen, zo blijkt uit een rondje langs de velden met enkele telers en adviseurs. Tarwe, koolzaad en luzerne hebben hooguit wat groeivertraging opgelopen. Alleen in onafgedekte prei lijkt de schade behoorlijk groot.

Marcel Smit bekijkt in Lelystad (Fl.) wintertarwe van het ras Apache. „Door de vorst kleurt de tarwe duidelijk geel. Maar voor dit vroege perceel is het eigenlijk wel goed dat de uitstoeling geremd wordt.“

Wintertarwe heeft weinig geleden

De vorstperiode zette de ontwikkeling van de wintertarwe ruim drie weken lang op een laag pitje. Door het afremmen van de uitstoeling pakte dat op de vroeg gezaaide percelen goed uit, want dergelijke gewassen zouden anders te dik komen te staan. De tarwe die laat werd gezaaid, liep door de vorst een groeiachterstand op en moet daardoor in een kortere periode nog uitstoelen. Mits een volgende vorstperiode uitblijft, halen deze gewassen hun achterstand grotendeels weer in. Volgens teeltadviseur Marcel Smit van Van Wesemael - die in Lelystad (Fl.) een kijkje op het veld nam - zijn dit twee uitersten. „Gemiddeld genomen heeft de tarwe weinig geleden.“

Nieuwe zijspuiten

De Apache wintertarwe van akkerbouwer Jan van Bavel begint vanuit de zijscheuten alweer opnieuw uit te stoelen. Hij zaaide de tarwe vóór 10 oktober direct na het rooien van de aardappelen. Smit: „De strenge vorst heeft hier een positieve invloed op de planten. De kou remt het uitstoelingsproces af waardoor er niet te veel bladmassa en stro ontstaat. Anders kan het gewas snel legeren en ontwikkelen de aren zich niet optimaal. Bovendien ruimt de vorst eventuele ziektes zoals Septoria op.“ Als Smit de hoofdspruit onderin doorsnijdt, ziet hij de allereerste tekenen van de aarontwikkeling. „Dat is vrij vroeg.“

Het wintertarweras Apache begint vanuit de zijscheuten alweer opnieuw uit te stoelen.

Grote verschillen

Even verderop staat een perceel wintertarwe van het ras Sophytra. Het verschil in de ontwikkeling van twee plantjes is duidelijk te zien. De linker plant met één hoofdspruit en twee zijspuiten heeft het minst geleden. Alleen het blad dat tijdens de vorst met de grond in aanraking kwam, is bevroren en afgestorven. Smit ziet dat de hoofdspruit alweer begint met uitlopen. De rechter plant is weggevallen. De halmheffer - het gedeelte tussen het onderste blad en de wortel - geeft aan dat het zaadje diep onder de grond lag. Het plantje liep een achterstand op en had daardoor beduidend minder weerstand tegen de vorst.

Beide planten zijn van het wintertarweras Sophytra. Het rechter plantje is dieper gezaaid en daardoor een stuk kleiner.

Later gezaaid

Een deel van het blok Sophytra is vijf weken later gezaaid en moet nog uitstoelen. Smit: „Dat moet wel snel gebeuren, want bij een daglengte van meer dan 12 à 13 uur stopt het proces. Vanwege de achterstand heeft deze tarwe minder weerstand. Als er nu weer een vorstperiode komt, zal de achterstand groter worden en kunnen er hier en daar planten wegvallen. Bij vorst zet de grond uit en kunnen wortels uit elkaar getrokken worden.“ De planten die er nu staan, hebben één hoofdspruit. Bij niet verder uitstoelen zal elke plant één à twee aren vormen. Onder gunstige groeiomstandigheden groeien uit elke graankorrel drie à vier aren. Met ongeveer 500 aren per vierkante meter levert dat een goed gewas op. ►

Deze wintertarwe van het ras Sophytra moet nog uitstoelen. De planten hebben één hoofdspruit.

Vanwege het ontbreken van een beschermende sneeuwlaag kleuren de tarwerassen Lion en Tabasco behoorlijk bruin.

Koolzaad en luzerne hebben vorst goed doorstaan

De gewassen van akkerbouwer Waalke Waalkens uit Blijham (Gr.) hebben door de vorst een tik gehad, maar de teler maakt zich daar vooralsnog geen zorgen over. „Ik verwacht dat ik er geen schade aan overhoud. Het blad kleurt over het algemeen bruin, maar van binnenuit worden de plantjes alweer groen. Mochten er in de wintertarwe toch kleinere planten wegvallen, dan wordt dat gecompenseerd door een betere uitstoeling van de overige planten.“

Op de kopkokers van het perceel met koolzaad zijn de planten kleiner dan op de rest van het veld.

Doordat de luzerne al een jaar staat, heeft het gewas stevige penwortels met genoeg weerstand tegen de vorst.

Kleine planten

Vooraf op de kopkokers – waar in het najaar tijdens de graanoogst veel over gereden is – van het perceel met koolzaad van het ras Visby zijn de planten nog wat kleiner. Waalkens: „Het is afwachten of de kleine plantjes terugkomen. Hiervan is het wortelstelsel minder goed ontwikkeld en kunnen daardoor minder weerstand bieden tegen de vorst. Maar ik verwacht dat het met 95 tot 98 procent van het huidige aantal planten zeker goed komt.“ Waalkens diende rond half februari de vloeibare meststof NTS toe. Deze bevat stikstof en zwavel.

Goed wortelstelsel

Als gevolg van een relatief zachte herfst ging de wintertarwe van de rassen Lion en Tabasco goed de winter in. Het wortelstelsel is goed ontwikkeld waardoor de planten voldoende vast in de grond staan en ze bestand zijn tegen de schrale vorst met uitzettende grond. Vanwege het ontbreken van een beschermende sneeuwlaag kleuren de tarweplanten op dit moment behoorlijk bruin. Maar door het zachte weer na de vorst komen de eerste groene blaadjes alweer boven de grond. Waalkens verwacht dat het beeld over veertien dagen een stuk groener zal zijn. Schade als gevolg van de kale vorst verwacht hij niet. Ook in de tarwe diende de teler rond half februari de vloeibare meststof NTS toe.

Genoeg weerstand

De luzerne gaat het tweede jaar in. „Doordat de planten al een jaar staan, hebben ze stevige penwortels die genoeg weerstand hebben tegen de vorst. De wortels dragen bij aan een goede beluchting van de bodem“, vertelt Waalkens. „Het is een warmteminnend gewas dat vooral bij een temperatuur van tien tot vijftien graden weer begint met uitlopen. Maar ik kan de eerste nieuwe scheuten al zien.“ In totaal blijft het gewas drie jaar achter elkaar staan. Het eerste jaar maait de loonwerker het gewas twee keer en de jaren erna drie keer per jaar. De oogst gaat naar een drogerij om verwerkt te worden tot veevoer.

Preiteler Jan Laurijsen: „Ik hoop dat een deel van mijn aangetaste planten nog herstelt, dus ik oogst eerst mijn afgedekte prei van goede kwaliteit.“

Vooraf schade in niet afgedekte prei

Het beeld in de prei is erg wisselend volgens Eric Tomassen van DLV Plant. „De percelen die niet tegen de kou zijn afgedekt, hebben behoorlijk geleden in de vorstperiode. Voor de gewassen waarvan het blad wit is en het hart van de planten rot, ziet het er slecht uit. Waarschijnlijk is de schade daarin erg groot.” De met folie afgedekte gewassen waar een isolerende laag sneeuw op viel, zijn de vorstperiode redelijk goed doorgekomen.

Minder sneeuw

In de gebieden waar minder sneeuw viel, zijn afgedekte gewassen soms toch aangetast door de kou. „Telers met een onaantast gewas hoeven niet te wachten met oogsten. Gewassen waar de vorst vat op kreeg, worden direct opgeruimd of blijven tot de lente staan. Als het rotte deel uit de plant groeit, kan er alsnog worden geoogst. Maar waarschijnlijk is de schade erg groot”, verwacht Tomassen. Het oogsten zelf zal dit jaar volgens de specialist meer tijd in beslag nemen dan anders. Dat geldt vooral voor het schoonmaken omdat telers het aangetaste buitenblad moeten verwijderen.

Tijdens de vorstperiode waaide bij preiteler Jan Laurijsen een deel van het acryfolie van de prei af.

Opgewaaid folie

Bij preiteler Jan Laurijsen uit Hulten (N.-Br.) waaide tijdens de vorstperiode met temperaturen van vijftien tot zestien graden onder nul een deel van het acryfolie van zijn prei af. Die strook vindt hij gemakkelijk weer terug. Een klein gedeelte dekte hij niet af. „Het blad van de onafgedekte prei dat zich boven de sneeuw bevond, is door de hevige kou in combinatie met een lage luchtvochtigheid en weerkaatsend zonlicht wit geworden”, vertelt de teler terwijl hij het binnenste slijmerige gedeelte van een plant dwars over het groene blad legt. „Ik hoop dat een deel van mijn aangetaste planten nog wel herstelt, dus ik oogst eerst mijn afgedekte prei van goede kwaliteit.” ■

Het binnenste slijmerige gedeelte van een plant ligt dwars over het groene blad. „Als het rotte deel uit de plant groeit, kan er alsnog worden geoogst”, verwacht teeltadviseur Eric Tomassen.

